

Jacek Lech

Samodzielna Pracownia Prehistorycznego
Górnictwa Krzemienia IAE PAN

IAE PAN Autonomous Unit for Prehistoric Flint Mining

Utworzenie Samodzielnej Pracowni Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia podyktowane zostało faktem, iż eksploatacja górnicza różnych odmian krzemienia należała do charakterystycznych cech pradziejów dorzecza Wisły w skali europejskiej. W Polsce znajduje się co najmniej kilkadziesiąt prehistorycznych kopalń krzemienia, z których w różnym stopniu rozpoznano wstępnie dwadzieścia.

Pracownia koncentruje się na badaniach prehistorycznego górnictwa krzemienia w Polsce i w Europie, kontynuując i rozwijając kierunek badań obecny w Instytucie od początku jego działalności, zintensyfikowany od końca lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku. Z tej dziedziny opublikowano w Instytucie kilka monografii, a na łamach czasopism krajowych i zagranicznych oraz w dziełach zbiorowych ukazało się kilkadziesiąt artykułów. Bibliografię polskich prac dotyczących prehistorycznego górnictwa krzemienia, w tym przygotowanych w Instytucie do 1994 r. opublikowano na łamach „Archaeologia Polona” (33:1995, s. 557-590).

Badania prowadzone w ostatniej dekadzie dotyczyły osadnictwa neolitycznego w rejonie kopalń krzemienia w Jurze Ojcowskiej – m.in. wykopaliska na szczycie Góry Koronnej w Ojcowie usytuowanej nad Jaskinią Ciemną i wstępne prace w samej Jaskini Ciemnej oraz, od 2008 r., w otoczeniu kopalni krzemienia pasiego w Borowni koło Ostrowca Świętokrzyskiego. Prowadzono badania powierzchniowe pól górnicznych w Bęble (pow. Kraków), Polnach (pow. Radom), w Borowni. Podejmowano także tematykę ochrony prehistorycznych pól górnicznych w Sępowsku (pow. Kraków) i Bęble, Wierzbicy „Zeł” (pow. Radom), Koryczny, Borowni i Krzemionek Opatowskich (pow. Ostrowiec Świętokrzyski) zaś w przypadku kopalni w Krzemionkach podjęto też kwestię jej zagospodarowania i właściwego zarządzania. Sporządzono fotograficzną dokumentację cyfrową kopalni „Krzemionki Opatowskie” i innych ważnych zabytków prehistorycznego górnictwa w Europie.

Powstanie Samodzielnej Pracowni Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia zinstytucjonalizowało ten kierunek badań w Instytucie i ułatwiło rozwój współpracy międzynarodowej. Tu należy wymienić udział Dagmary Werra w badaniach kopalni krzemienia w Spiennes (Belgia) oraz realizowany pod jej kierunkiem we współpracy międzynarodowej grant „Zróżnicowanie górnijurajskich

Badania stanowiska „Nad Jaskinią Ciemną” w 2003 r., Ojców, pow. Kraków
Exploration of the site above Ciemna Cave in 2003, Ojców, Kraków district
(Fot./Photo J. Lech)

poprzednia strona / previous page:

Prof. Jacek Lech w trakcie wstępnych prac archeologicznych w Jaskini Ciemnej w 2003 r., Ojców, pow. Kraków

Prof. Jacek Lech during preliminary archaeological excavations in Ciemna Cave in 2003, Ojców, Kraków district

(Fot./Photo P. Cieślík)

krzemieni 'czekoladowych' ze środkowej Polski z punktu widzenia możliwości identyfikacji w badaniach archeologicznych". Temat grantu nawiązuje do prac realizowanych w Instytucie w latach 1967-1980 przez profesorów Romualda Schilda i Jacka Lecha.

Zespół Pracowni należy do Międzynarodowej Unii Nauk Pre- i Protohistorycznych, uczestnicząc w pracach jej Komisji „Flint Mining in Pre- and Protohistoric Times”. J. Lech jest jej przewodniczącym w kadencji 2012-2017, zaś wcześniej był jej współorganizatorem i wiceprzewodniczącym. Pracownia uczestniczyła w organizacji ogólnopolskiej konferencji naukowej w Krzemionkach w kwietniu 2013 r., która zakończyła obchody dziewięćdziesiątej rocznicy odkrycia tego Pomnika Historii i najwybitniejszego zabytku pradziejów w Europie Środkowej.

Wyrobisko podziemne kopalni krzemienia wspólnot wczesnorolniczych sprzed 7000 lat, w trakcie badań prowadzonych przez Uniwersytet w Sienie, Defensola, półwysep Gargano (Włochy), 2008

Undreground flint mining pit of early agriculturalists from 7000 years ago, during fieldwork by a team from the University of Siena, Defensola, Gargano peninsula (Italy), 2008

(Fot./Photo J. Lech)

Samodzielna Pracownia Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia
Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk
Autonomous Unit for Prehistoric Flint Mining
Institute of Archaeology and Ethnology, Polish Academy of Sciences

Al. Solidarności 105; 00-140 Warszawa
tel: (+48) 22 620 28 81; fax: (+48) 22 624 01 00
www.iaepan.edu.pl
e-mail: lech@iaepan.edu.pl

Zespół / Staff

Pracownicy naukowi / Research team
prof. dr hab. Jacek Lech
dr Kamil Adamczak (do marca 2013 r.)
dr Dagmara Werra

The Autonomous Unit for Prehistoric Flint Mining at the Institute of Archaeology and Ethnology was established because mining of diverse types of flint was a phenomenon on an European scale that characterized the Vistula river basin in prehistory. There are at least several dozen prehistoric flint mines in Poland, of which twenty have been investigated to some extent.

The Unit is focused on investigating prehistoric flint mining in Poland and Europe, continuing and developing research interests present in the program of the Institute from its founding and intensified in the late 1960s. In this field, the Institute has published a number of monographs, as well as many articles in national and international scientific journals and in collective works. A bibliography of Polish studies on flint mining, including those prepared at the Institute, through 1994, was published in a special volume of "Archaeologia Polona" (33:1995, p. 557-590).

Fieldwork in the past decade has concerned Neolithic settlement in the vicinity of the flint mines in the Ojców Jura, including excavations on the summit of Koronna Mount in Ojców, situated above Ciemna Cave, preliminary excavations of Ciemna Cave itself and, since 2008, in the vicinity of the striped flint mine in Borownia (Ostrowiec Świętokrzyski district). Ground surveys were done of the mining fields in Bębło (Kraków district), Polany (Radom district), Borownia (Ostrowiec Świętokrzyski district). Issues concerning preservation of prehistoric mining fields were also addressed with regard to the sites in Sąsłów and Bębło (Kraków district), Wierzbica "Zełe" (Radom district), Koryczna, Borownia and Krzemionki Opatowskie (Ostrowiec Świętokrzyski district). In the case of the Krzemionki mine, development and proper management of the site were also a concern. A digital photo archive has been prepared of the Krzemionki Opatowskie mine and other important monuments of prehistoric mining in Europe.

The founding of the Autonomous Unit for Prehistoric Flint Mining institutionalized this field of research within the structures of the Institute and facilitated the development of international cooperation. Dagmara Werra participated in research of the flint mine in Spiennes (Belgium) and at present heads a grant project, with international cooperation, which explores the differentiation of Upper Jurassic 'chocolate' flint from central Poland in view of the potential for its identification in archaeological research. This research topic draws on studies carried out in the Institute by Professors Romuald Schild and Jacek Lech between 1967 and 1980.

The staff of the Unit are members of the International Union of Pre- and Protohistoric Sciences and participate in the work of the Union's Commission "Flint Mining in Pre- and Protohistoric Times". In 2012-2017 the Commission is presided over by J. Lech, who was one of the organizers of the group and its vice-president in the previous term. In April 2013, the Autonomous Unit participated in the organization of a national scientific conference in Krzemionki, which crowned the celebrations of the 90th anniversary of the discovery of this prehistoric flint mine, considered the most outstanding prehistoric monument in Central Europe.

po lewej / left:

Prehistoryczne pole górnicze z zachowaną rzeźbą pokopalnianą. Dokumentacja stanu zachowania stanowiska wiosną 2009 r., Borownia, pow. Ostrowiec Świętokrzyski

Prehistoric mining field with post-mining ground relief. State of the site documented in the spring of 2009, Borownia, Ostrowiec Świętokrzyski district

(Fot./Photo J. Lech)

Eksploatacja pracowni krzemieniarskiej w Spiennes, prow. Hainaut (Belgia), 2011 r.

Exploration of a flint workshop site, Spiennes, Hainaut province (Belgium), 2011

(Fot./Photo J.-P. Lippus)

